

[Landbrugsministeren]

Dette aspekt må ikke glemmes ved udformningen af de overordnede målsætninger for strukturudviklingen i landbruget i det næste årti. Danmark har altid haft og vil fortsat have brug for de positive stimulanser, som landbrugskulturen kan give det øvrige samfund. Et økonomisk sundt erhverv, som har overskud til dialog, er en forudsætning herfor.

Danmarks samhandel med udlandet er i høj grad afhængig af det bidrag, som landbruget kan give hertil, ikke alene med hensyn til direkte eksport, men i lige så høj grad i form af eksport af industrielt forarbejdede landbrugsvarer. Eksporten af landbrugsvarer udgør 28 pct. af den samlede vareeksport. I den forbindelse er det værd at notere, at den danske eksport af forarbejdede fødevarer er dominerende på mange internationale markeder, og at der her fortsat ligger et potentiale, som kan udnyttes. Men det forudsætter uden tvivl, at erhvervets investeringer i produktudvikling øges.

Mange af de faktorer, som vil have betydning for landbrugets strukturudvikling frem til år 2000, har også præget udviklingen i de seneste 20 år. Det er derfor på sin plads at se på landbrugets strukturudvikling gennem de seneste 20-30 år.

Siden 1960 er antallet af bedrifter således faldet med knap 60 pct. Mekaniseringen af produktionen og den betydelige stigning i arbejdsproduktiviteten i denne periode har medført et mindre behov for arbejdskraft i landbruget. Afvandringen af arbejdskraft fra landbruget er især sket ved en reduktion af arbejdskraften på den enkelte bedrift. Et stort antal bedrifter er blevet enmandsbedrifter eller deltidsbedrifter.

Inden for husdyrbruget er der sket en stærk specialisering og koncentration af produktionen på færre bedrifter. Den teknologiske udvikling har medført et behov for tillægsjord for mange bedrifter. Andre landbrug er blevet for små til at eksistere som selvstændige bedrifter. De er blevet nedlagt, og deres areal er lagt ind under andre bedrifter.

I en stor del af perioden har det været vanskeligt at nedlægge landbrugsejendomme. Det har medvirket til en stigende udbredelse af delforpagtning. I 1987 havde således mere end en tredjedel af bedrifterne tilforpagtet jord.

På andre bedrifter har landmanden valgt at fortsætte som selvstændig, men på deltid og med andet erhvervsarbejde ved siden af. Mere

end halvdelen af landbrugsbedrifterne er på nuværende tidspunkt deltidsbedrifter.

På baggrund af de faldende realpriser på landbrugsprodukter samt den fortsatte produktivitetstigning må det forventes, at det forandringsbillede, vi har set i de sidste 20-30 år, vil fortsætte i det næste årti.

Det er regeringens opfattelse, at dansk landbrug så vidt muligt skal klare sig på markedsvilkår på samme måde som de fleste andre erhverv. Heri ligger også dansk landbrugs langsigtede interesse. Ændringerne i EF's markedsordninger er et vigtigt skridt i den retning. Med vedtagelsen af de såkaldte budgetstabilisatorer er de i princippet ubetingede prisgarantier afskaffet til fordel for et mere fleksibelt system. De garanterede priser gælder nu kun en bestemt produktionsmængde.

De garanterede opkøb til lagre er ligeledes blevet begrænset. Mejeriområdet er et godt eksempel. Med ændringerne i pris- og interventionssystemet kombineret med en stram kvotering af produktionen er de tidligere smørbjerg fjernet, samtidig med at mælkeproducenternes økonomi er gradvis forbedret. Disse tilpasninger har fremmet en udvikling i retning af færre og i gennemsnit større mælkeproducenter.

Den danske regering har støttet disse tilpasninger af EF's markedsordninger, hvorefter de i højere grad baseres på markedsvilkår. I tråd hermed støtter Danmark bestræbelserne i den nuværende GATT-runde for en liberalisering af handelen med landbrugsvarer. De allerede gennemførte og kommende tilpasninger af EF's landbrugspolitik har også medført en vægtforskydning fra prispolitiske instrumenter til strukturpolitiske instrumenter.

EF's landbrugspolitik kan således på visse områder fastlægge bestemte retningslinjer, men nok så væsentligt er det, at EF's landbrugspolitik i høj grad kan tilbyde os nogle muligheder, som vi kan udnytte ved fastlæggelse af den nationale politik. Et eksempel herpå er de strukturpolitiske tiltag, som EF har gennemført i form af en ekstensiveringsordning, en skovtilplantningsordning og en braklægningsordning.

Disse nye EF-ordninger må forsøges anvendt bedst muligt ved fastlæggelsen af den nationale strukturpolitik. Endvidere vil realiseringen af EF's indre marked i 1992 byde landbrugserhvervet nogle muligheder, som kun til fulde kan udnyttes, hvis vi forstår at tilpasse os i tide.